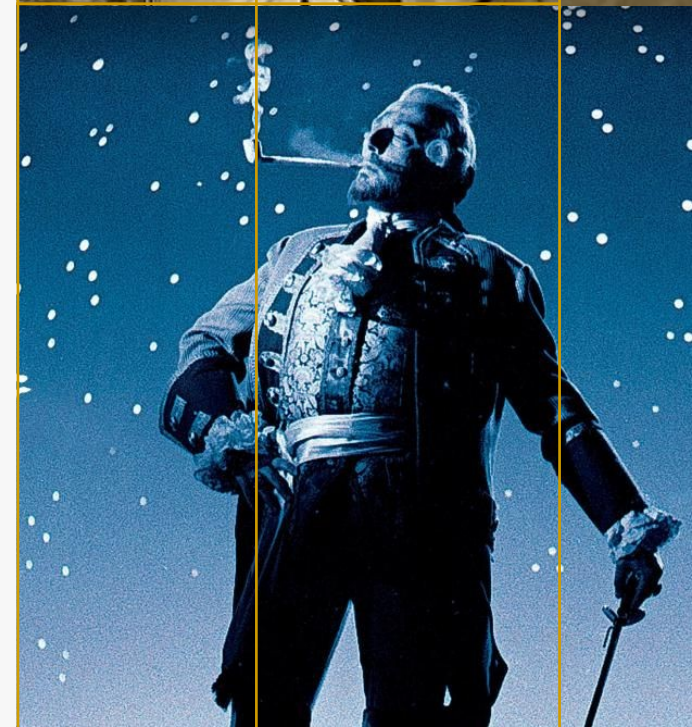
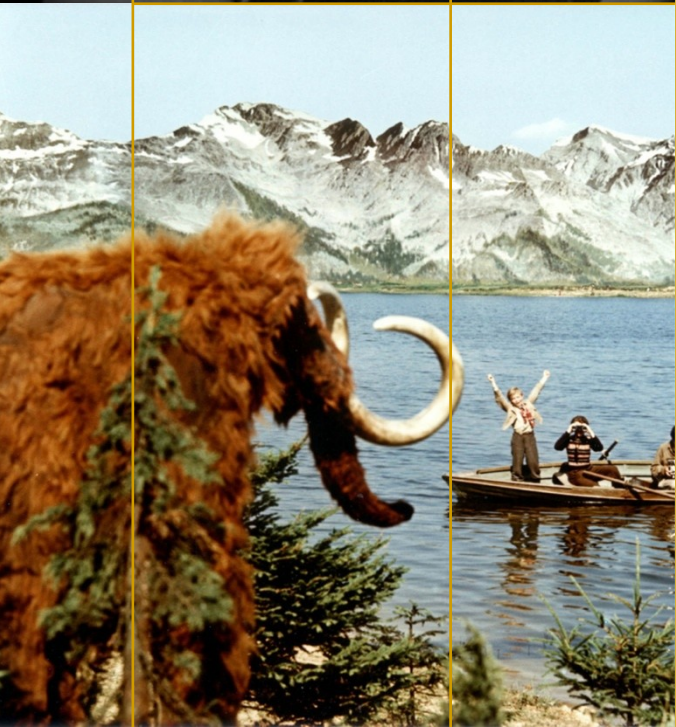

FAVh041

Dějiny českého animovaného filmu

Karel Zeman

- 3. 11. 1910 Ostroměř – 5. 4. 1989 Gottwaldov
- Vystudoval obchodní školu v Kolíně.
- V 17 letech odchází do Francie, kde studuje reklamu a reklamního kreslení na soukromé škole v Aix-en-Provence.
- V ateliéru v Marseille natáčí reklamu na mýdlo.
- 1930 se vrací do Československa kvůli povinné vojenské službě. Poté cestuje do Jugoslávie, Itálie, Řecka, Turecka, Maroka nebo Egypta.

Karel Zeman

- Po návratu pracuje v Kolíně u prodeje aut a později v Brně v Domě služby u firmy Baťa jako aranžér výloh.
- Zde si jej jako vítěze aranžérské soutěže roku 1942 všiml režisér Elmar Klos.
- Zeman získává místo v FAB ve Zlíně.

Podmínky ve Zlíně – FAB

- První ateliér postaven mezi lety 1935 – 1936.
- Zájem J. A. Bati o soběstačnost a vybavenost ateliéru
- Elmar Klos, Ladislav Kolda a Alexandr Hackenschmied několikrát navštívili USA (Hollywood, MGM, Disney).
- Výroba zaměřena na reklamní, instruktážní a školní filmy.

Situace za války

- Zlínský filmový průmysl byl německými okupanty obsazen později než pražský.
- Soběstačnost ateliérů umožnila nezávislou kontinuální výrobu během prvních let války.
- Proběhly dva ročníky festivalu Filmové žně (1940 a 1941) ve Velkém kině.
- Roku 1941 nastupuje do ateliéru Hermína Týrlová, roku 1942 Karel Zeman.
- DESCHEG přebral FA Kudlov 1. 3. 1942.
- Ateliér má sloužit pro výrobu animovaného seriálu *Fritz und Fratz* – snaha konkurovat Disney.

Kauza *Vánoční sen*

- Roku 1942 Týrlová dokončuje první československý loutkový film *Ferda Mravenec*.
- Začínají přípravy na další film Týrlové *Vánoční sen*. Jedná se o kombinovaný film s použitím loutkové animace. Hranou část režíroval Bořivoj Zeman. Karel Zeman asistoval Týrlové.
- V lednu roku 1944 propuká požár v ateliéru, při kterém shořel i téměř dokončený film.
- Karel Zeman natáčí novou verzi (1945). Získal za tento film cenu "Velká mezinárodní cena za scénář ke krátkometrážnímu snímku" na Filmovém festivalu v Cannes.

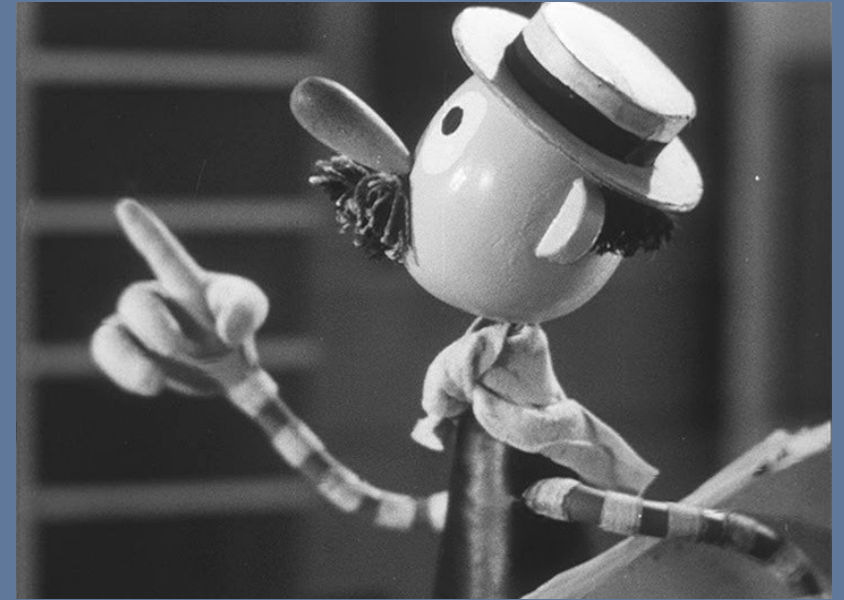
Po skončení války

- 11. 8. 1945 došlo k zestátnění československé kinematografie dekretem č. 50/1945 Sb.
- Začala oprava zlínských ateliérů.
- Karel Zeman zaslal text o uplatnění figurkového filmu Lubomíru Linhartovi (ústřední ředitel znárodněné československé kinematografie).
- Krátký film Zlín + Loutkový film Zlín
- Roku 1949 byl Zlín přejmenován na Gottwaldov.

Hledání „auteura“

- Styl Hermíny Týrlové je jasně viditelný i v Zemanově verzi *Vánočního snu*.
- Snaha Zemana prosadit se a vytvořit si vlastní styl.
- Série agitek s postavičkou Pana Prokouka
- Film *Inspirace* (1948) jako první autorský počín – spolupráce se skláři, výtvarně výrazný snímek, kritika přílišné abstraktnosti

Omezení konkurence na domácí půdě

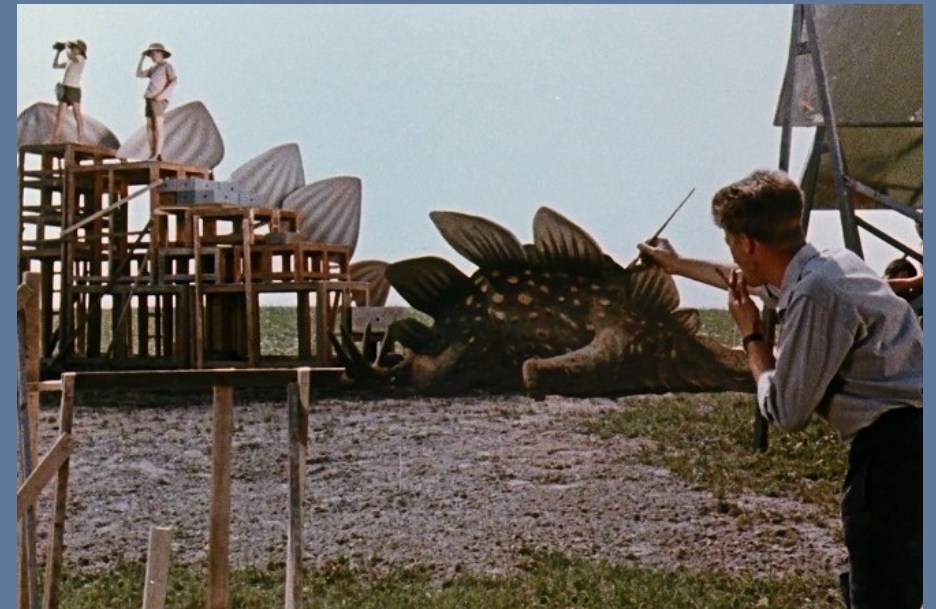
- státně-socialistický modus produkce – vzájemná konkurence je nežádoucí
- Karel Zeman – Hermína Týrlová – Jiří Trnka
- Využití nejasných definic (krátkometrážní film vs středometrážní vs celovečerní)
 - Roku 1950 vznikl film K. Zemana *Král Lávra*, považován za první středometrážní film FA Kudlov (860 m). Přesto získává na festivalu v Karlových Varech cenu za nejlepší krátký loutkový film.
- Krátký film Gottwaldov neměl povoleno točit celovečerní hrané filmy.
- Kombinovaný film považován za film animovaný.

Kombinovaný film

- V českém pojetí nejčastěji odkazuje ke kombinaci hrané a animované části.
- Karel Zeman zužitkoval zkušenosti z animovaných částí filmu *Červená ještěrka* (1948) při tvorbě *Cesty do pravěku* (1955).
- Zároveň v těchto filmech používá Zeman perspektivní triky.
- Pro expertní práci spolupracují na filmu odborníci z různých oborů.

Cesta do pravěku (1955)

- Druhý celovečerní film Karla Zemana (prvním byl animovaný *Poklad ptačího ostrova* z roku 1952).
- Film je inspirovaný ilustracemi českého malíře a ilustrátora Zdeňka Buriana, filmy *King Kong* (1933) nebo *Fantasia* (1940).
- Navyšování rozpočtů
- Velký úspěch u nás i v zahraničí
- vyznamenanán na Mezinárodním festivalu v Benátkách a v Mannheimu, "Čestné uznání" na MFF Edinburgh, "Zvláštní Zlatá medaile" na Světovém festivalu mládeže a studentstva Moskva

"C e s t a d o p r a v ě k u "

v rakouském tisku:

Co se stane, když několik zvědavých kluků chce na vlastní oči uvidět, co v učebnici zní tak suše: prehistorii naší země? Známy čs. filmový režisér Karel Zeman promítl tento fantastický experiment s osvěžující samozřejmostí na plátno. (následuje výklad obsahu). - Originální a šťastná kombinace naučného a dobrodružného filmu naznačuje téměř ještě neodhalené možnosti modernisace vyučování prostřednictvím filmu. Snímek zaujme ostatně také dospělé. Svěží hra čtyř chlapců činí cestu zábavnou a napínavou. Modely zvířat jsou v souladu s tradicí českého loutkového filmu provedeny velmi dovedně. Společnosti přátel loutkového filmu patří dík za to, že uvedla ve Vídni tento vyznamenaný, do němčiny přelouvený film.

(s.w. ve VOLKSSTIMME, VÍDEŇ)

v mexickém tisku:

... Milý dárek dětem je tento fantastický film československé produkce, bezvadně natočený v barvách. Pomyslná cesta (jak naznačuje již titul) do pravěkých dob, uskutečněná čtyřmi chlapci, je jádrem tohoto filmového příběhu. Film "Cesta do pravěku" má průkaznou pedagogickou tendenci. Scénář, triky i provedení splňují i ta nejnáročnější přání. Jsou přesvědčivé, právě tak jako prehistorická zvířata, reprodukována a uváděna do pohybu s obdivuhodnou přesností.

(SUPLEMENTO DE LA AFICION)

Vynález zkázy (1958)

- Výtvarná složka vycházela z původních ilustrací-rytin k Vernovým románům od dvojice francouzských malířů Édouarda Rioua a Léona Benetta.
- Velký úspěch na Expo 1958 v Bruselu „Velká cena v soutěži hraných filmů“
- Patří k mezinárodně nejúspěšnějším českým filmovým dílům.

Kombinované filmy Karla Zemana:

Year	Czech title	English title	US title
1955	<u><i>Cesta do pravěku</i></u>	<i>Journey to Prehistory</i>	<i>Journey to the Beginning of Time</i>
1958	<u><i>Vynález zkázy</i></u>	<i>Invention for Destruction</i>	<i>The Fabulous World of Jules Verne</i>
1962	<u><i>Baron Prášil</i></u>	<i>Baron Munchausen</i>	<i>The Fabulous Baron Munchausen</i>
1964	<u><i>Bláznova kronika</i></u>	<i>A Jester's Tale</i>	<i>War of the Fools</i>
1967	<u><i>Ukradená vzducholod'</i></u>	<i>The Stolen Airship</i>	N/A
1970	<u><i>Na kometě</i></u>	<i>On the Comet</i>	<i>On the Comet</i>

The image features a central rectangular panel with a yellow background and a decorative border of brown, stylized plants and animals. The text is centered within this panel. The border includes a tall, thin plant on the left, a camel in the bottom center, and a person on a horse on the right. The text is in a serif font, arranged in three lines.

THE SURPRISING INVENTION OF
MYSTIMATION
AND ITS MARVELLOUS TRAVELS

Kreativní autorita

- pojem „kreativní autorita“ (*creative authority*), značí míru kulturního kapitálu či profesionální expertízy v daném kulturním oboru.
- Karel Zeman – Hermína Týrlová – Jiří Trnka vykazují vysokou míru kreativní autority v rámci SMP.
- Profilace československé animace jako vysoce prestižního odvětví

Ustálený tým

- Zdeněk Rozkopal (architekt)
- Zdeněk Ostrčil (architekt)
- Arnošt Kupčík (animátor)

- Antonín Horák (kameraman)
- Karel Hutěčka (vedoucí výroby)
- Vojtěch Kunčák (vedoucí výroby)

Zdeněk Rozkopal

- *: 2. 10. 1924, Bílá
- †: 28. 2. 2002, Zlín
- režisér, architekt
- filmy: *Cesta do pravěku* (KZ; 1955)
série *Pan Prokouk* (1958)

Zdeněk Ostrčil

- *: 4. 2. 1929, Přerov
- †: 21. 8. 2021, Vizovice
- režisér, architekt
- filmy: *Vynález zkázy* (KZ; 1958)
série *Pip a Pup* (1975 – 1977)
série *Čo videli stromy* (Sk; 1995 – 1997)

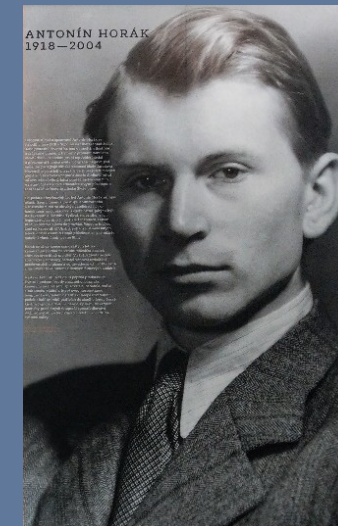
Arnošt Kupčík

- *: 1918
- †: 19??
- animátor, režisér
- filmy: *Černý diamant* (1955)
série *Pan Prokouk* (1963)

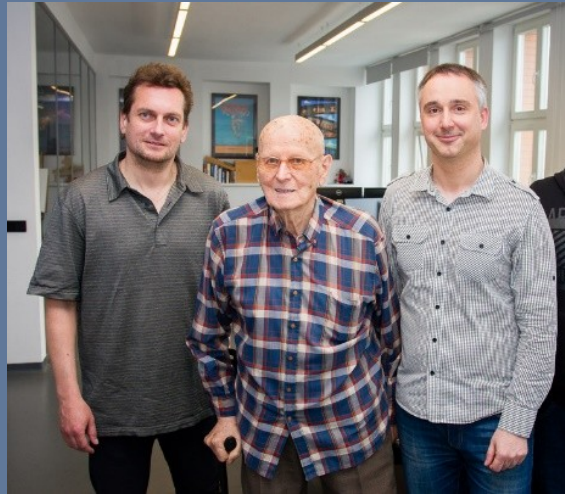
Antonín Horák

- *: 2. 6. 1918, Topolná
- †: 29. 6. 2004, Zlín
- kameraman a režisér
- filmy: *Poklad ptačího ostrova* (KZ; 1952)
Pohádka na šňůře (HT; 1986)
Nová Karkulka (1980)

Karel Hutěčka

- *: 4. 11. 1927, Zlín
- †: 25. 9. 2020, Zlín
- produkční, vedoucí výroby
- filmy: *Pan Prokouk*
kombinované filmy K. Zemana

Vojtěch Kunčík

- *: 12. 11. 1935, Nivnice u Uh. Brodu
- pedagog, vedoucí výroby
- filmy: *Cesta do pravěku* (1955)
Kopretiny pro zámeckou paní (1981)
O statečném kováři (1983)

Ludmila Zemanová-Spálená

- *: 23. 4. 1947, Zlín
- režisérka
- filmy: *Malý Sambo* (1967)
Indiánske rozprávky (Sk; 1981)

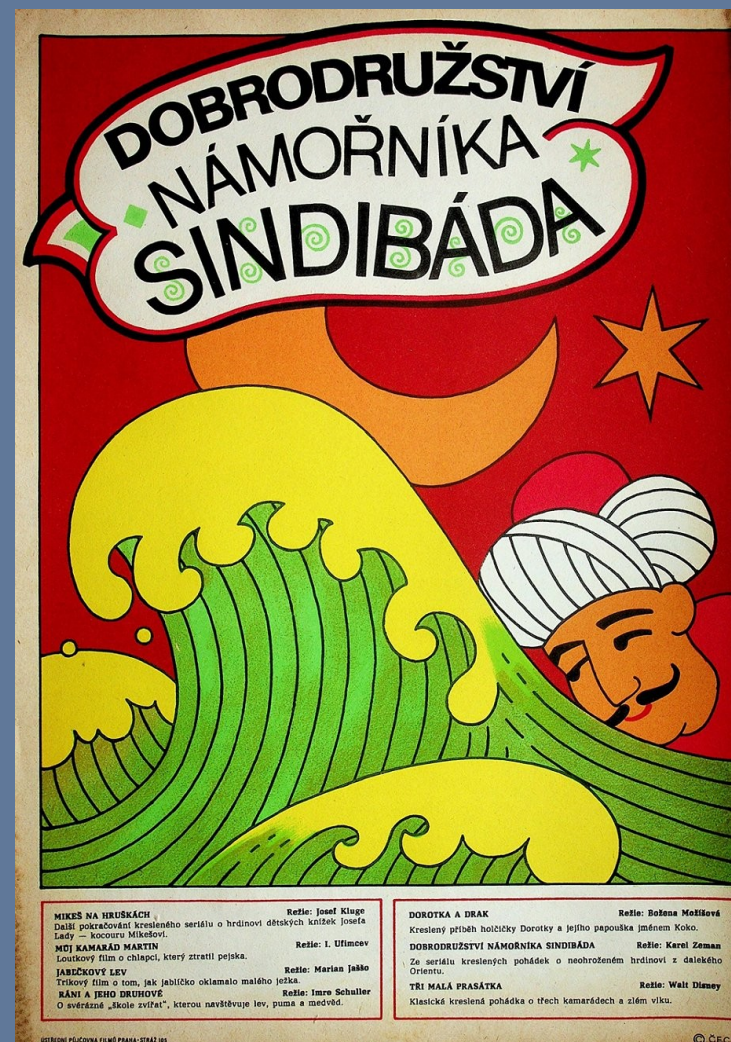
Eugen Spálený

- *: ?
- režisér
- filmy: *Čertík Fidibus* (1981)
Indiánske rozprávky (Sk; 1981)

Tvorba v době normalizace

- Karel Zeman se vrací k méně náročným animovaným filmům, které může realizovat zcela v Gottwaldově.
- Pro účely jeho tvorby se do ateliéru zakupuje kopírovací přístroj značky Xerox.
- 1971 – 1974 – série na motivy *Pohádek tisíce a jedné noci* (pracovní název *Sindibád I. - VII.*)

Tvorba v době normalizace

- *Čarodějův učeň* (1977) a *Pohádka o Honzíkovi a Mařence* (1980) jako poslední celovečerní filmy
- Roku 1984 emigruje Ludmila Zemanová-Spálená se svým manželem Eugenem do Kanady.
- Karel Zeman spolupracuje na rozpracované sérii pro Československou televizi Bratislava *Indiánské rozprávky* až do roku 1988.

Projekce – *Cesta do pravěku* (1955)

